

*Білоган І. М.,
ст. гр. Фін-71, економічного факультету
Дика І. І.,
ст. гр. Фін-21 економічного факультету
Львівського національного аграрного університету, м. Дубляни*

НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Фінансовий стан – це складна, інтегрована за багатьма показниками характеристика діяльності підприємства в певному періоді, що відображає ступінь забезпеченості підприємства фінансовими ресурсами, раціональності їх розміщення, забезпеченості власними оборотними коштами для своєчасного проведення грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями та здійснення ефективної та господарської діяльності в майбутньому. Він залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності. Виходячи з розуміння основного завдання оцінки фінансового стану підприємства, для кожного суб'єкта господарювання необхідними умовами успішного розвитку повинні бути своєчасне виявлення й усунення недоліків у фінансовій діяльності, прийняття управлінських рішень для поліпшення фінансового стану з метою недопущення банкрутства.

Одним із важливих напрямів покращення фінансового стану є мобілізація внутрішніх резервів підприємства - явних та прихованих.

Систематичний пошук резервів, які можуть бути використані для покращення фінансового стану підприємства, проводиться шляхом ґрунтовної оцінки всіх складових його діяльності. Удосконалення фінансового стану підприємства можливе за рахунок збільшення вхідних та зменшення вихідних грошових потоків.

Як відомо, підвищення розмірів вхідних грошових потоків можливе за рахунок:

- збільшення виручки від реалізації;
- продажу частини основних фондів;
- рефінансування дебіторської заборгованості.

Треба відзначити, що пошук нових резервів збільшення вхідних грошових потоків є нагальним питанням для суб'єктів господарювання, оскільки нестача фінансових ресурсів виступає основним стримуючим фактором їх розвитку. На цій основі основним напрямом пошуку резервів є зменшення вихідних грошових потоків. Доцільно зменшити оплату товарів, робіт, послуг, що належать до валових витрат; оплату товарів, робіт послуг, що не належать до валових витрат; здійснення реальних та фінансових інвестицій; сплату податків та інших платежів до бюджету, а також повернення капіталу, який був залучений на фінансовому ринку.

На обсяги останніх двох напрямків підприємству впливати важко. Розмір податкових та інших платежів до бюджету залежить від встановленого державою порядку про визначення об'єктів оподаткування, ставок та термінів сплати. Можливості впливу підприємства на перші три напрямки є ширшими. Зниження собівартості продукції та витрат, джерелом покриття яких є прибуток, - головний внутрішній резерв покращення платоспроможності підприємства. На кожному підприємстві, залежно від його особливостей, можуть бути різними набір факторів, які впливають на собівартість: - обсяг виробництва; - номенклатура та асортимент продукції; - технічний рівень виробництва; - організація виробництва та умов праці; - ціна одиниці продукції, що реалізується. Основним способом зниження собівартості є економія усіх видів ресурсів, що споживаються у виробництві. Зниження трудомісткості продукції, збільшення продуктивності праці можна досягнути різними шляхами.

Найбільш важливі з них – механізація та автоматизація виробництва, розробка та застосування прогресивних, високопродуктивних технологій, заміна та модернізація застарілого обладнання. Важливим є підвищення вимог та застосування вхідного контролю за якістю сировини, яка надходить від постачальників та матеріалів, комплектуючих виробів та напівфабрикатів. В умовах конкурентного середовища актуальності набуває оптимізація збутової політики підприємства. Стимулювати збут можна різними методами. Бажаний результат можна отримати наданням знижок покупцям, помірними зменшеннями цін, застосуванням масової реклами. Для оптимізації обсягів дебіторської заборгованості потрібно вибрати найбільш доцільні строки платежів та форми розрахунків із споживачами (попередня оплата, з відстрочкою платежу, за фактом відвантаження продукції).

Наступним, не менш важливим напрямом зміцнення фінансового стану є мобілізація внутрішніх резервів. Через його реалізацію можливе проведення реструктуризації активів підприємства, сукупність заходів, пов'язаних зі зміною структури та складу активів балансу, перетворення в грошову форму наявних матеріальних та фінансових активів підприємства.

Вважаємо, що в рамках реструктуризації активів потрібно використовувати комплекс заходів, які спрямовані на зміцнення фінансової стійкості суб'єктів господарювання. Так, головним заходом виступає мобілізація прихованих резервів. Його доцільно використовувати відновлення платоспроможності з числа

прихованих. Приховані резерви - частина капіталу, що не відображена в балансі. Розмір прихованих резервів на активному боці балансу дорівнює різниці між балансовою вартістю окремих майнових об'єктів підприємства та їх реальною вартістю. Виявлення та мобілізація прихованих резервів відбувається на основі таких методів як експертний та метод зовнішнього порівняльного аналізу.

Треба відзначити, що фактором, який негативно впливає на фінансовий стан підприємства, є високий рівень невикористаної дебіторської заборгованості. Погашення такої заборгованості є важливим резервом відновлення платоспроможності підприємства, що опинилось у фінансовій кризі. Основними формами рефінансування дебіторської заборгованості є:

1. Факторинг - операція з перевідступлення першим кредитором прав вимоги боргу третьої особи іншому кредиторі з попередньою або наступною компенсацією вартості такого боргу першому кредиторі. Наприклад, банк може придбати у підприємства-продавця право вимоги за поставлені товари та послуги, строк сплати за які минув.

2. Облік векселів. Зміст цієї операції полягає у тому, що банк, придбавши вексель, терміново його сплачує продавцю, а платіж отримує лише в строк, який визначений у векселі. Сутність операції дисконтування така: держатель векселя достроково реалізує його банку, за достроковий платіж банк утримує з номінальної суми векселя винагороду на свою користь, тобто оплачує вексель за мінусом знижки. Різниця між сумою, що її сплатив банк, придбавши вексель, і сумою, яку він отримує за цим векселем у строк платежу, називається дисконтом.

3. Форфейтинг – операція щодо рефінансування дебіторської заборгованості за комерційним кредитом, яка оформлюється шляхом індосаменту перехідного векселя на користь банку. У результаті цієї операції комерційний кредит перетворюється в банківський. За своєю сутністю форфейтинг поєднує у собі елементи факторингу та обліку векселів. До заходів рефінансування дебіторської заборгованості, окрім перелічених вище, відноситься також комплекс процедур примусового стягнення заборгованості, зокрема й за позовом до господарського суду.

Отже, фінансовий стан - одна з найважливіших характеристик діяльності кожного підприємства, а оцінка фінансового стану – важлива складова управлінської діяльності. Тому для забезпечення задовільного фінансового стану на кожному підприємстві у загальній системі фінансового менеджменту необхідно розробити та забезпечити реалізацію системи аналізу і оцінки фінансового стану, адаптованої до особливостей функціонування даного підприємства на ринку, завдань його фінансової стратегії та політики, фінансової ментальності власників тощо.